

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης
και Τροφίμων

Εθνική Επιστημονική Επιτροπή Διαχείρισης και Ελέγχου της Ευλογιάς

Αθήνα, 15 Ιανουαρίου 2026

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

ΕΕΕΔΕΕ: Ο εμβολιασμός δεν αίρει την ανάγκη για αυστηρή εφαρμογή των μέτρων βιοασφάλειας, ούτε συνεπάγεται αυτόματη λήξη της επιδημίας ή άμεση άρση των περιορισμών

Μόνο μέσα από την κοινή δράση και τον σεβασμό στα επιστημονικά δεδομένα μπορούμε να διασφαλίσουμε την εξάλειψη της ευλογιάς -

**7 απαντήσεις σε ανακριβείς ισχυρισμούς περί εμβολιασμών
(ευλογιά αιγοπροβάτων)**

Η Εθνική Επιστημονική Επιτροπή Διαχείρισης και Ελέγχου της Ευλογιάς, με αφορμή τη διακίνηση ανακριβών ισχυρισμών, παρέχει τις ακόλουθες διευκρινίσεις, στη βάση του ισχύοντος πλαισίου και της συνολικής επιδημιολογικής εικόνας.

1) Ισχυρισμός: «Υπάρχει “εύκολη λύση” με μαζικό εμβολιασμό – και το ΥΠΑΑΤ την αρνήθηκε»

Ο ισχυρισμός αυτός δεν ανταποκρίνεται στο ισχύον ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο. Η ευλογιά των αιγοπροβάτων χαρακτηρίζεται ως νόσημα κατηγορίας Α βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/429 και δεν αντιμετωπίζεται ως ενδημική νόσος, γεγονός που καθιστά **στρατηγικό στόχο** την εκρίζωσή της. Τα νοσήματα κατηγορίας Α χαρακτηρίζονται από το γεγονός ότι **δεν υπάρχουν κανονικά στην Ευρωπαϊκή Ένωση** και απαιτούν άμεση κινητοποίηση για την πλήρη εξάλειψή τους μόλις εντοπιστούν. Η κατηγοριοποίηση αυτή

συνεπάγεται **υποχρεωτική θανάτωση** ολόκληρης της εκτροφής σε περίπτωση επιβεβαίωσης κρούσματος (stamping out), **ζώνες προστασίας και επιτήρησης** συνήθως 3χλμ και 10χλμ γύρω από την εστία με πλήρη απαγόρευση μετακινήσεων ζώων και τέλος, **απαγόρευση εμβολιασμού: απαγορεύεται ο προληπτικός εμβολιασμός**, ώστε τα ζώα να παραμένουν «διαγνωστικά διακριτά» από τα νοσούντα και να διατηρείται το καθεστώς της «ελεύθερης περιοχής». Επιπλέον, αυτή η τακτική απαγόρευσης εμβολιασμού για τα συγκεκριμένα νοσήματα προστατεύει την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις οικονομίες των μελών της από αθρόες εισαγωγές προϊόντων από μεγάλα κράτη που δεν τηρούν τις συγκεκριμένες προδιαγραφές.

Με άλλα λόγια, η Ευρωπαϊκή Ένωση εφαρμόζει πολιτική «μηδενικής ανοχής» για την ευλογία των αιγοπροβάτων. Αυτό ισχύει επειδή η εμφάνιση του νοσήματος οδηγεί σε άμεσο κλείσιμο των συνόρων για τις εξαγωγές ζώντων ζώων, κρέατος και γαλακτοκομικών προϊόντων από τις πληγείσες περιοχές προς τρίτες χώρες, κάτι που σημαίνει **τεράστιες οικονομικές απώλειες**. Επίσης, ο ιός χαρακτηρίζεται από **υψηλή μεταδοτικότητα** και ανθεκτικότητα στο περιβάλλον και μπορεί να μεταφερθεί εύκολα και μέσω εξοπλισμού, οχημάτων, και ζωοτροφών και υλικών μολυσμένων εκτροφών, ενώ το **κόστος εκκρίζωσης** είναι πολύ υψηλό αφού οι αποζημιώσεις των κτηνοτρόφων, το κόστος των εργαστηριακών ελέγχων και τα έξοδα για την απολύμανση των εκτροφών αποτελούν τεράστιο βάρος για τον κρατικό προϋπολογισμό. Τέλος, αυτό που προσπαθούμε να αποφύγουμε είναι η **απώλεια του καθεστώτος «Ελεύθερης Χώρας»**: Μια χώρα που χάνει το καθεστώς ελευθερίας από το νόσημα αντιμετωπίζει πολυετείς περιορισμούς στο διεθνές εμπόριο, κάτι που πλήττει καίρια την κτηνοτροφική παραγωγή.

Επιπροσθέτως, με βάση αυτά που αναφέρονται στην παράγραφο 8.6.3 του Δελτίου της ΕΑΑΤ-Ευρωπαϊκής Αρχής Ασφάλειας των Τροφίμων (EFSA Journal 2014;12(11):3885) αλλά και στην παράγραφο 2.4 του πιο πρόσφατου Δελτίου της ΕΑΑΤ EFSA Journal 2021;19(12):6933, *"κανένα από τα υπάρχοντα ζωντανά εμβόλια κατά της ευλογιάς δεν διαθέτει άδεια χρήσης εντός της ΕΕ και η χρήση αυτών των εμβολίων θα επιβάλει άμεσους περιορισμούς στο διεθνές εμπόριο ζώντων αιγοπροβάτων και προϊόντων τους"*.

Τα κράτη μέλη με δική τους απόφαση και δεδομένου ότι **θα πρέπει να υποστούν αυτούς τους περιορισμούς στο διεθνές εμπόριο**, μπορούν να εφαρμόζουν **προληπτικό εμβολιασμό** για νοσήματα κατηγορίας Α, προκειμένου να αποτραπεί η εξάπλωση και η ανάγκη για δραστηκά μέτρα καταπολέμησης. Επειδή όμως ο εμβολιασμός μπορεί να «κρύψει» την υποκείμενη λοίμωξη από ιό της ευλογιάς, που σημαίνει ότι δεν οδηγούμαστε στην εκκρίζωση της νόσου, επιβάλλονται αυστηρά **μέτρα μετριασμού του κινδύνου** στις μετακινήσεις, και μια **στρατηγική εξόδου** με ενισχυμένη επιτήρηση για την ανάκτηση του υγειονομικού καθεστώτος της περιοχής. Οι ειδικοί όροι (τύπος εμβολίου, ζώνες, περιορισμοί) καθορίζονται βάσει της επιστημονικής εμπειρίας και των δεδομένων (EFSA, WOAΗ).

Ο εμβολιασμός δεν αποτελεί καθολική, αυτοματοποιημένη ή «εύκολη» λύση κυρίως επειδή συνεπάγεται μακροχρόνιους περιορισμούς στο διεθνές εμπόριο, αλλά αποτελεί περιορισμένο εργαλείο εμβολιασμού δακτυλίου, το οποίο δύναται να χρησιμοποιηθεί **αποκλειστικά υπό αυστηρές προϋποθέσεις**, βάσει επίσημου και εγκεκριμένου σχεδίου, με ενισχυμένη επιτήρηση, τήρηση πλήρων μητρώων εμβολιασμένων ζώων και **αυστηρούς κανόνες διακίνησης** ζώων και προϊόντων έως την ολοκλήρωση των προβλεπόμενων περιόδων ανάκτησης.

Σε κάθε περίπτωση, ο εμβολιασμός δεν αίρει την ανάγκη για συνεχή επιτήρηση, ελέγχους, ιχνηλάτηση και αυστηρή εφαρμογή των μέτρων βιοασφάλειας, ούτε συνεπάγεται αυτόματη λήξη της επιδημίας ή άμεση άρση των περιορισμών. Ο ακρογωνιαίος λίθος της αντιμετώπισης παραμένει η συνεπής εφαρμογή του σχεδίου ελέγχου και εκρίζωσης, σε στενή συνεργασία με τις αρμόδιες κτηνιατρικές αρχές και τις Περιφέρειες.

2) Ισχυρισμός: «Το ΥΠΑΑΤ “φοβάται” τον εμβολιασμό χωρίς λόγο – είναι ασφαλής/αποτελεσματικός»

Το ΥΠΑΑΤ δεν “φοβάται” τίποτα· εφαρμόζει επιστημονικά τεκμηριωμένες αποφάσεις. Η Εθνική Επιστημονική Επιτροπή Διαχείρισης και Ελέγχου της Ευλογιάς (ΕΕΕΔΕΕ), που συγκροτήθηκε στις 27 Οκτωβρίου 2025, αξιολόγησε όλα τα διαθέσιμα δεδομένα και κατέληξε ότι ο μαζικός εμβολιασμός σήμερα θα επιβαρύνει την κατάσταση. Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα εμβόλια περιέχουν **ζωντανό τον ιό της ευλογιάς μειωμένης λοιμογόνου δύναμης** και επειδή η νόσος έχει ισχυρό παθογόνο δυναμικό, η χρήση εμβολίων, όταν γίνεται **με περιορισμένη τήρηση των μέτρων βιοασφάλειας** στις εκτροφές ενέχει τον κίνδυνο **εξάπλωσης** του νοσήματος, αντί του περιορισμού του. Η τρέχουσα κατάσταση έχει αποδείξει την αδυναμία τήρησης επαρκών μέτρων βιοασφάλειας, κάτι που κάνει τα σενάρια εμβολιασμού σε ζώνες μία **επικίνδυνη πρακτική** για την κτηνοτροφία της χώρας. Το ΥΠΑΑΤ θέλει να αποφύγει τον εμβολιασμό για να διαφυλάξει τον κτηνοτροφικό τομέα της χώρας, κάτι όμως που θα επιτευχθεί μόνο μέσα από την κατανόηση των παραγόντων που οδηγούν σε αυτή την απόφαση και τη συνεργασία των κτηνοτρόφων και όλων όσων εμπλέκονται στη διαχείριση του νοσήματος σε όλη την επικράτεια.

Επιπρόσθετα, η διεθνής εμπειρία είναι σαφής: καμία χώρα που έκανε εμβολιασμό δεν εκρίζωσε οριστικά τη νόσο· η ευλογιά έγινε ενδημική, συνεχίστηκαν οι θανατώσεις και μειώθηκαν οι παραγωγικές αποδόσεις. Τα διαθέσιμα εμβόλια για έκτακτη ανάγκη σε ευρωπαϊκό έδαφος έχουν δοκιμαστεί μόνο σε περιορισμένο αριθμό ζώων, καθιστώντας την καθολική χρήση επισφαλής. Το ΥΠΑΑΤ εξαντλεί κάθε προσπάθεια εκρίζωσης της νόσου χωρίς τη χρήση εμβολίων έτσι ώστε να μην απωλέσει η χώρα μας το καθεστώς της Ελεύθερης Χώρας και να μην έρθει αντιμέτωπη με πολυετείς περιορισμούς στο διεθνές εμπόριο, ειδικά δεδομένης της τεράστιας σημασίας του εμπορίου της φέτας και άλλων αιγοπρόβειων γαλακτοκομικών προϊόντων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και σε τρίτες χώρες (ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλία και Ηνωμένο Βασίλειο). Η μοναδική στρατηγική που εγγυάται την προστασία των κτηνοτρόφων και της παραγωγής είναι η αυστηρή εφαρμογή των μέτρων βιοασφάλειας και του σχεδίου ελέγχου/εκρίζωσης. Οποιοσδήποτε ισχυρισμός περί “εύκολου” ή “ασφαλούς” μαζικού εμβολιασμού αγνοεί την πραγματικότητα και παραπληροφορεί τους παραγωγούς και τους καταναλωτές.

Ορισμένα εμβόλια ενδέχεται να παρουσιάζουν απαράδεκτα υψηλά επίπεδα υπολειπόμενης παθογονικότητας, ενώ υπάρχει έλλειψη αποδεικτικών στοιχείων από μελέτες που να καταδεικνύουν την ασφάλεια των εμβολίων SPP/GTP σε ευρωπαϊκές φυλές ζώων.»

3) Ισχυρισμός: «Υπάρχουν εμβόλια – άρα μπορούσατε να τα φέρετε/να τα κάνετε»

Το ΥΠΑΑΤ έχει διευκρινίσει κατηγορηματικά ότι **δεν υπάρχει αδειοδοτημένο (εγκεκριμένο) εμβόλιο κατά της ευλογιάς αιγοπροβάτων ούτε στην Ελλάδα ούτε στην Ευρωπαϊκή Ένωση**. Η θέση αυτή έχει τεκμηριωθεί και με **επιστολή του ΕΟΦ**. Συνεπώς, η εισαγωγή, διάθεση ή χρήση **μη εγκεκριμένων** σκευασμάτων είναι **παράνομη**. Σύμφωνα με τη δημοσίευση της EFSA Journal 2021; 19(12):6933 doi: 10.2903/j.efsa.2021.6933, κανένα από τα υπάρχοντα ζωντανά εμβόλια για την ευλογία του προβάτου (SPPV) και της αίγας (GTPV) **δεν έχει άδεια χρήσης εντός της Ε.Ε.** και η χρήση εμβολίων θα επέβαλλε **άμεσους περιορισμούς στο διεθνές εμπόριο** ζώντων προβάτων και αιγών, καθώς και των προϊόντων τους.

Η Εθνική Επιστημονική Επιτροπή Διαχείρισης και Ελέγχου της Ευλογιάς και το ΥΠΑΑΤ είναι υποχρεωμένοι να κινούνται **θεσμικά** και να ακολουθούν νομοθεσίες, κανονισμούς, και λοιπές εκτελεστικές αποφάσεις που προέρχονται από θεσμικά όργανα και όχι ατομικές συστάσεις και προσωπικές απόψεις ατόμων που δεν επιβεβαιώνονται από τους θεσμικούς φορείς.

4) Ισχυρισμός: «Όποιος κάνει μόνος του εμβόλιο βοηθά – και το ΥΠΑΑΤ το “δαιμονοποιεί”»

Η παράνομη ή «αυτοσχέδια» χρήση μη εγκεκριμένων εμβολίων όχι μόνο δεν στηρίζεται από επιστημονικά δεδομένα, αλλά **σαμποτάρει** και την κάθε προσπάθεια της πολιτείας για τον έλεγχο της νόσου, υπονομεύει ευθέως το δημόσιο συμφέρον και κρίνεται τελικά καταστροφική για τον κτηνοτροφικό τομέα της χώρας. Δημιουργεί σοβαρή σύγχυση στην επιτήρηση, αλλοιώνει την επιδημιολογική εικόνα και η πρακτική αυτή σε συνδυασμό με τη μη εφαρμογή των μέτρων βιοασφάλειας έχουν αποδειχθεί ότι είναι υπεύθυνες για την ανεξέλεγκτη διασπορά του ιού στη χώρα μας.

Τα μη εγκεκριμένα εμβόλια που κυκλοφορούν σήμερα δεν επιτρέπουν την ορολογική διάκριση μολυσμένων από εμβολιασμένα ζώα (αρχή DIVA). Ως αποτέλεσμα, η ορολογική εργαστηριακή επιτήρηση καθίσταται πρακτικά αδύνατη, με άμεσες και σοβαρές συνέπειες τόσο για τη διαχείριση της νόσου όσο και για το διεθνές εμπόριο ζώντων ζώων και ζωοκομικών προϊόντων. Παράλληλα, υφίσταται κίνδυνος μετάδοσης του εμβολιακού στελέχους σε μη εμβολιασμένα ζώα, ενώ δεν μπορεί να αποκλειστεί και ο θεωρητικός κίνδυνος ανασυνδυασμού με κυκλοφορούντα φυσικά στελέχη του ιού, με απρόβλεπτες επιπτώσεις για τη δημόσια και ζωική υγεία.

Σύμφωνα με το ισχύον ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο, σε περίπτωση ανίχνευσης του ιού σε κοπάδι – **ανεξαρτήτως εάν τα ζώα έχουν εμβολιαστεί παράνομα ή όχι – εφαρμόζεται υποχρεωτικά η θανάτωση του συνόλου του ζωικού κεφαλαίου**. Συνεπώς, η παράνομη χρήση εμβολίων όχι μόνο δεν προστατεύει τους παραγωγούς, αλλά τους εκθέτει σε βαρύτερες απώλειες, αυστηρούς περιορισμούς μετακίνησης και στη δημιουργία διαφορετικών υγειονομικών καθεστώτων εντός της χώρας (ελεύθερες και εμβολιασμένες περιοχές).

Η χρήση μη εγκεκριμένων ανοσολογικών προϊόντων είναι επικίνδυνη, παράνομη και επισύρει κυρώσεις. Το ΥΠΑΑΤ δεν «δαιμονοποιεί» καμία πρακτική· προστατεύει τη δημόσια υγεία, τους κτηνοτρόφους και τη διεθνή αξιοπιστία της χώρας.

5) Ισχυρισμός: «Δεν πήρατε μέτρα / τα μέτρα απέτυχαν»

Τα μέτρα που προβλέπονται από το ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο για την ευλογία των αιγοπροβάτων έχουν ληφθεί και εφαρμόζονται σύμφωνα με τους Κανονισμούς (ΕΕ)

2016/429 και 2020/687. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν την άμεση θανάτωση των ζώων στις εστίες, τον σχολαστικό καθαρισμό και την απολύμανση των εγκαταστάσεων, τη θέσπιση ζωνών προστασίας και επιτήρησης με προκαθορισμένες χρονικές διάρκειες, την αυστηρή ιχνηλασία και τον έλεγχο των μετακινήσεων ζώων και προϊόντων, καθώς και την ενισχυμένη επιτήρηση.

Η εξέλιξη της επιδημιολογικής εικόνας δεν αποδεικνύει αποτυχία των μέτρων, αλλά αναδεικνύει τις επιπτώσεις της μη καθολικής συμμόρφωσης, των παρανομιών (παράνομες μετακινήσεις, μη δηλωμένες εκτροφές, παραβίαση κανόνων βιοασφάλειας) και της καθυστερημένης δήλωσης κρουσμάτων, οι οποίες υπονομεύουν τη λειτουργία οποιουδήποτε συστήματος ελέγχου.

Σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, τα μέτρα εκρίζωσης δεν λειτουργούν αποσπασματικά ούτε «αυτοματοποιημένα». Η άρση των περιορισμών και η ανάκτηση του ελεύθερου καθεστώτος προϋποθέτουν την πλήρη και συνεπή εφαρμογή όλων των μέτρων σε όλη την αλυσίδα παραγωγής. Όπου αυτό δεν τηρείται, η επιδημία παρατείνεται.

Συνεπώς, το ζήτημα δεν είναι η απουσία μέτρων, αλλά η ανάγκη αυστηρότερης εφαρμογής, εντατικοποίησης των ελέγχων και ενίσχυσης της συμμόρφωσης όλων των εμπλεκομένων, ώστε τα μέτρα να αποδώσουν το προβλεπόμενο αποτέλεσμα.

Το ΥΠΑΑΤ εφαρμόζει και επικαιροποιεί συνεχώς τα μέτρα βιοασφάλειας και ελέγχων, σε συνεργασία με τις Περιφέρειες και τις αρμόδιες υπηρεσίες υπό τις οδηγίες της ΕΕΕΔΕΕ: **ζώνες, περιορισμούς μετακινήσεων, ελέγχους, απολυμάνσεις, ιχνηλάτηση** και ενίσχυση της επιτήρησης στο πεδίο. Η αποτελεσματικότητα των μέτρων προϋποθέτει **καθολική συμμόρφωση** σε όλη την αλυσίδα. Σε μια επιζωοτία, οι παραβιάσεις πλήττουν πρωτίστως τους κτηνοτρόφους που τηρούν τους κανόνες.

6) Ισχυρισμός: «Δεν εμβολιάζετε για να μη θιγούν τα ΠΟΠ/η φέτα – άρα είναι πολιτική/επικοινωνιακή επιλογή»

Το ΥΠΑΑΤ λαμβάνει αποφάσεις με γνώμονα την προστασία της δημόσιας υγείας, του ζωικού κεφαλαίου και της αξιοπιστίας της ελληνικής κτηνοτροφίας, όχι με όρους επικοινωνίας. Κάθε στρατηγική έχει άμεσες συνέπειες για το καθεστώς υγείας των ζώων και για το εμπόριο προϊόντων ζωικής προέλευσης, όπως ορίζει το ευρωπαϊκό πλαίσιο. Η χώρα πρέπει να σταθμίζει τις επιπτώσεις στις εξαγωγές και να διασφαλίζει την πλήρη διατήρηση του καθεστώτος «ελεύθερη από τη νόσο», διαφυλάσσοντας τη βιωσιμότητα της ελληνικής παραγωγής και την αξιοπιστία των προϊόντων της.

Η συνεπής εφαρμογή του stamping out οδηγεί σε ταχεία πτώση της επιδημικής καμπύλης, συντομότερους περιορισμούς και ταχύτερη επαναφορά στην κανονικότητα. Δεν πρόκειται για αντι-εμβολιαστική στάση, αλλά για στρατηγική σύμφωνη με τη βιολογία του ιού, το ευρωπαϊκό δίκαιο και τη βιωσιμότητα της ελληνικής κτηνοτροφίας, διασφαλίζοντας την προστασία των κτηνοτρόφων και των εξαγωγικών προϊόντων, όπως η φέτα.

7) Ισχυρισμός: «Δεν δώσατε αποζημιώσεις / κοροϊδεύετε τους κτηνοτρόφους»

Το ΥΠΑΑΤ έχει ενεργοποιήσει και υλοποιεί πλήρως το πλαίσιο στήριξης και αποζημιώσεων. Ειδικότερα:

(α) Αποζημιώσεις για θανατωθέντα ζώα λόγω ευλογιάς

Οι αποζημιώσεις για θανατωμένα ζώα στο πλαίσιο της ευλογιάς αιγοπροβάτων **έχουν ήδη ξεπεράσει τα 62 εκατ. ευρώ** έως σήμερα.

Η αποζημίωση καθορίζεται **έως 250 ευρώ ανά ζώο**, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα, τα στοιχεία τεκμηρίωσης και τους σχετικούς ελέγχους.

Διευκρινίζεται ότι τα ποσά **καταβάλλονται από το ΥΠΑΑΤ προς τις Περιφέρειες**, οι οποίες στη συνέχεια προχωρούν στις πληρωμές προς τους κτηνοτρόφους, βάσει των καταστάσεων και της διαδικασίας που τηρείται.

(β) Επιπλέον ενίσχυση για χαμένο εισόδημα

Παράλληλα, έχει υλοποιηθεί πρόσθετη ενίσχυση για **χαμένο εισόδημα**, συνολικού ύψους **29 εκατ. ευρώ**, η οποία **έχει καταβληθεί**, με ενίσχυση ανά ζώο σύμφωνα με την κλιμάκωση του μέτρου (**70€ ή 35€ ανά ζώο**, ανάλογα με την κατηγορία/κριτήρια επιλεξιμότητας).

(γ) Επίσης, έχουν δοθεί **7 εκατ. ευρώ** για λειτουργικές δαπάνες στις Περιφέρειες

(δ) Τέλος, έχουν δοθεί **70 εκατ. ευρώ** για ζωοτροφές

Τελική επισήμανση

Η Εθνική Επιστημονική Επιτροπή Διαχείρισης και Ελέγχου της Ευλογιάς και το ΥΠΑΑΤ οφείλουν να επισημάνουν με τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο ότι **η διασπορά ανυπόστατων ισχυρισμών και η αναπαραγωγή ειδήσεων που στερούνται επιστημονικής τεκμηρίωσης συνιστούν τη μεγαλύτερη απειλή στην προσπάθεια αναχαίτισης της Ευλογιάς των αιγοπροβάτων.**

Η άρνηση αποδοχής των τεκμηριωμένων κατευθυντήριων γραμμών και η δαιμονοποίηση των υγειονομικών μέτρων **έχουν αποδειχθεί πλήρως καταστροφικές**, οδηγώντας σε αδυναμία ελέγχου της νόσου και εκθέτοντας τη χώρα μας διεθνώς.

Σε αυτή την κρίσιμη καμπή, καλούνται οι κτηνοτρόφοι και όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς να αναλογιστούν το μέγεθος της ευθύνης τους, να παραμερίσουν την παραπληροφόρηση και τα fake news και να συνεργαστούν με απόλυτη ειλικρίνεια με το ΥΠΑΑΤ. **Μόνο μέσα από την κοινή δράση και τον σεβασμό στα επιστημονικά δεδομένα μπορούμε να διασφαλίσουμε την εξάλειψη της νόσου και την επιβίωση του κτηνοτροφικού τομέα της χώρας μας.**